

A testről alkotott reális képünk szétfeszítése

Beszélgetés Horváth Lóczy Judittal

Horváth Lóczy Judit: *Bad Hair Years*

Faur Zsófi Galéria, Budapest

2019. november 27 – 2020. január 3.

A *Bad Hair Years* című kiállításon HORVÁTH LÓCZI JUDIT szokatlan őszinteséggel beszél az anyasággal járó nehézségekről, kötelezettségekről, amellyel célja, hogy számos, tabunak számító kérdéskörre felhívja a figyelmet, és ezzel párbeszédet kezdeményezzen: elsőként az édesanyák, majd a társadalom szélesebb rétegei között. A kiállításon szereplő képek olyan fontos témákat feszegetnek, amelyekről általában nem beszélünk, mégis folyamatosan körülleglik életünket; ilyenek például az anyasággal járó lemondások, fáradtság, alkalmazkodás, érzékenység, türelmetlenség, és a napi daráló gép, amikor már azt sem tudja az ember, hogy éppen mit csináljon. A lecsupaszított, absztrakt képek tehát komplex problémákat vetnek fel, legyen szó a mindennapos frusztrációról vagy egy gyermek születésével járó ezer új információról és feladatról. Horváth Lóczy a mély és masszív gondolatokat könnyen emészthető, színes, játékos képi kompozíciókba sűríti, nem terheli agyon befogadóját. Formázott vásznai, erőteljes színhasználata, a trompe-l'oeil (szemet becsapó) hatású térképzetek alkalmazása azonnal beszippantja a szemlélőt.¹

Sirbik Attila: Egyszerre könnyű és súlytalan, ugyanakkor szakadatlan belső teherrel bíró elgondolás az, hogy nincs megértés, csak elfogadás?

Horváth Lóczy Judit: Ezzel vitatkoznék. Hiszek a megértésben, sőt, nagyon fontos túlélési mechanizmus számomra. Édesanyám tanított meg gyerekkoromban megérteni másokat, a másik fejével gondolkodni, és nagyon hálás vagyok neki ezért. Ha gondom akad egy helyzetben, mindig megpróbálom beleképzelni magam a másik

helyzetébe, és ez az esetek 99%-ában segít. Ugyanakkor vannak szituációk, amikor nincs mit megérteni, az egyetlen megoldás, ha az ember gyakorolja az elfogadást. Nem vagyok jó benne, sok küzdelmem, feszültségem származik ebből. Először megpróbálkozom a megértéssel, aztán megpróbálom megváltoztatni a helyzetet, és végül jön az elfogadás. Ebben sokat segít a futás. Ezek a problémák sok esetben megjelennek a művészetemben is. Volt már példa természetesen arra, hogy nagy nehezen elfogadtam egy helyzetet, vagy elengedtem dolgokat, és nem sokkal később kiderült, hogy milyen jó döntés volt. Sokszor azonban másoknak kell figyelmeztetniük arra, hogy ne erőlködjek, nem biztos, hogy szükségem van az áhított dologra. Nem könnyű magamat kívülről látni, és megérezni a helyzeteket, amikor elengedésre van szükség. Fontos, hogy ne maradjanak bennem gócpontok, mert azok megmérgezik az embert belülről. Folyton figyelem magam, és igyekszem előbb megnevezni, felismerni ezeket a visszatérő problémákat, démonokat, majd dolgozni velük. ANNA FREUD elhárító mechanizmusokkal foglalkozó elméletével egyetértve nem dugdosom el a nehézségeket, inkább próbálok mindig szembefordulni velük, figyelni őket. Így nem tudnak hátulról váratlanul támadni.

SA: Annak az erőteljes, esztétikailag kódolt diskurzusnak, ami munkáidban megtalálható, köszönhető az is, hogy az értelmezés lehetősége – ami kockázattal és feszültséggel teli –, nyitottságot hordozhat magában?

HLJ: Valóban furcsának tűnhet, hogy absztrakt munkák mögött érzelmi, vizuális tartalom, történetek bújnak meg. Nem ez az általános. Én azonban már jó pár éve – önző módon – használok arra a művészetet, hogy az életem történéseit sűrítsem bele a munkáimba, ezzel emlékezve egy-egy fontos pillanatra, vagy elősegítve annak feldolgozását. Nálam

¹ <http://www.galeriafaur.hu/kiallitas/horvath-loczi-judit-bad-hair-years>

minden szín, vonal, forma jelent valamit. Persze a megoldókulcs nálam van, az átírás olyan mértékű, hogy csak én tudom visszafejteni a kiindulási pontot, látványt, érzelmet. De ez nem baj, nem félek a másokban keletkező szabad asszociációktól. Szeretem meghallgatni a szemlélőket, hogy ők mit éreznek, milyen víziójuk támad a képeim vagy objektjeim láttán. Ezek a beszélgetések mindig nagyon tanulságosak, sokszor viccesek. Nem célom, hogy a komoly tartalommal befolyásoljam a néző közérzetét, és általában azt mondják, hogy a munkák színhasználatára miatt nem érezni nehéz történeteket a háttérben. A mondanivaló kódolása nem tudatos cselekvés, ilyenkor a gondolataim középpontjában próbálom tartani az alap motívumot, amivel dolgozni szeretnék, és szabadjára engedem a megérzéseimet. Úgy választok színeket, formákat, arányokat, mint hajdanán KELEMEN MARCEL tanítványaként festészet órán, amikor nem szabadott ránézni a palettára, miközben felvettem a következő adag festéket: így az éppen az ecsetre kerülő színt az agyam által már korábban kijelölt területre kellett helyeznem a vásznon. Ez a véletlenszerűség kikapcsolja a tanult, sokszor unalmas megfogalmazási formákat, és újszerű megoldásokat hozhat. Az eszköztár, amiből dolgozom, nagyon vegyes. Sokat nézem a hazai és nemzetközi kortársaim művészetét, de ugyanilyen fontos ihletforrás számomra a kortárs divat, design, vagy a körülöttünk megjelenő mindennemű vizuális tartalom is.

SA: Alkotásaidban az fogalmazódik meg inkább, hogy van, ami állandó, vagy inkább az, hogy minden csak átmenet?

HLJ: Az életemet ezen a téren abszolút ambivalencia jellemzi: mivel sok téren elég aktív életet élek, mindig vágyom a nyugalomra, az állandóságra. Ha azonban túl nagy nyugalom van körülöttem, akkor már én kezdeményezem a változást. Két kisfiú mellett pedig az ember soha nem szokhat hozzá semmihez, minden változásban van.

Ha például a *Bad Hair Years* sorozat darabjait nézem, akkor adott az életemben egy csomó fájdalmas és örömteli változás, amit a festés segít feldolgozni, és ezért készül egy-egy kép róluk. De tudom, hogy ezek a történetek más nőkkel, szülőkkel is megessnek, mióta világ a világ. Tehát a problémahalmaz állandó, csak éppen az én életemben hat változásként.

SA: Szétfeszíted a testről alkotott reális képünket és egy fiktív valóság felé tolod el?

HLJ: Tulajdonképpen igen. Mindent amit érzékelek, azt átengedem a szűrőimen, és absztrahálva, a saját vizuális nyelvem elemivel formálom újra. Gyakran használok perspektivikus tromp l'oeil hatásokat. Szeretem, ha van egy kis feszültség minden alkotásban, ha nem fullad unalomba, nem fejthető meg elsőre. Persze az elején, a tanulóévek alatt engem is nagyon izgatott a látvány másolása, a valóság papíron való megjelenítése. De miután biztonsággal tudtam lerajzolni, vagy megfesteni amit láttam, érdeklődésem gyorsan az átírás felé fordult. Ez a motiváció egyre erősebb lett, míg végül az egészen egyszerű geometrikus formák és technikailag is a letisztultság maradt. Ez az, amiben igazán önmagam tudok lenni, jól esik ilyen képeket alkotni, megnyugtató számomra, hogy meg tudom zabolázni az anyagot és le tudom csendesíteni az elmém. Kicsit izgat is, hogy meddig merek elmenni, meddig mehetek el úgy, hogy az alkotás még értékelhető, miközben egyre minimalistább eszközöket használok. Örökérvényű mantrám: a kevesebb több.

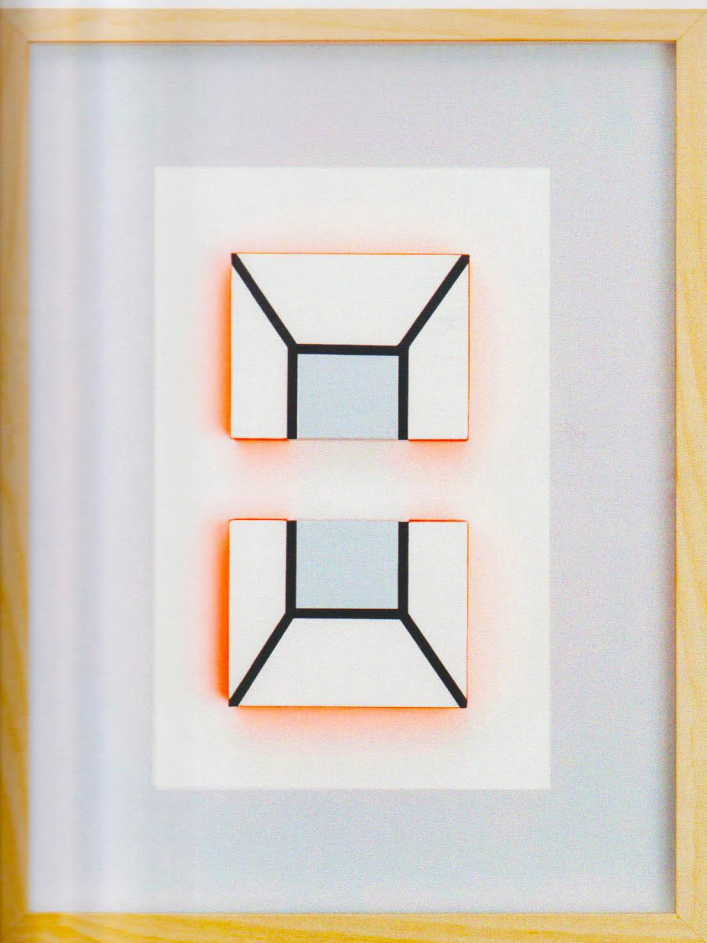
SA: Miért fontos számodra a festészet és a térbeliség egymásba oltása?

HLJ: Valószínűleg a tájépítész múltamból adódik, hogy mindig fontos a tér, és mások szerint akkor is teret teremtek, ha síkban dolgozom. Valahogy nem elégszem meg a két dimenzióval, vagy illuzórikusan, vagy fizikailag is szeretek kilépni a harmadik

Horváth Lóczy Judit

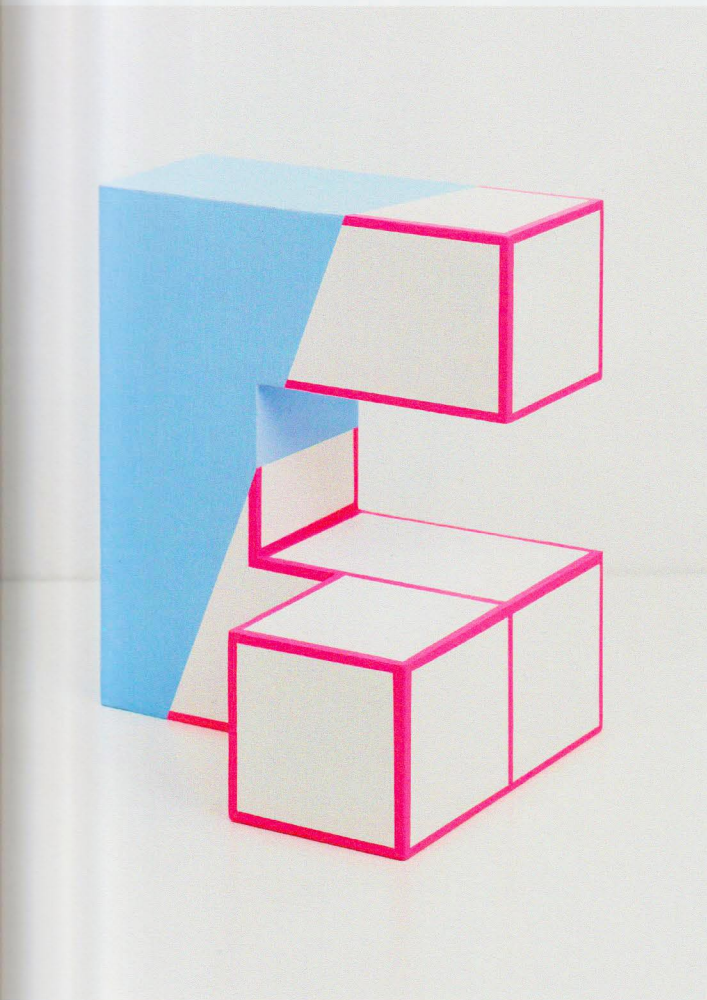
Bad Hair Years, Faur Zsófi Galéria, 2019. november 27 – 2020. január 3. © Fotó: Szohr Anna

Horváth Lóczy Judit
Sketch for the SHIFT project IV. © Fotó: Rácmolnár Milán

Horváth Lóczy Judit
Hide and seek © Fotó: Rácmolnár Milán

dimenzióba. Érdekel, hogy milyen, amikor mozgás közben, körbejárva ismerjük csak meg a műtárgyat. Eközben a mi rálátásunk is változik, csakúgy, mint a háttér.

SA: Képzőművészeti értelemben esetében az experimentális attitűdbe bele van kódolva a mindenkori függetlenség vágya is?

HLJ: A függetlenség iránti vágy, és a biztos háttér tudata, megszerzése egyszerre jellemző rám minden téren. Képzőművészként nagyon fontosnak tartom, hogy legyen egy stabil alap, rajzi tudás, anyagismeret, és némi tapasztalat, amire alapozva az ember kísérleteket folytathat. Szeretek új anyagokat, technikákat felfedezni, mert ezek sajátosságaiknál fogva tovább viszik a gondolataimat, új elemekkel gazdagíthatják az alkotásokat. A technikai kísérletezés eredménye sokszor hat vissza az alapkoncepcióra is. Bár mostanában viszonylag letisztult, hogy milyen anyagok, méretek és technikák jellemzőek rám, de ahogy mondani szokták, a változtatás jogát fenntartom. Nem szeretnék belesüppedni, beleunni egy stílusba, ezért árgus szemekkel figyelem a körülöttem lévő világ új anyagait és felfedezéseit. Az a legfontosabb, hogy a megfogalmazni kívánt gondolathoz megtaláljam a legmegfelelőbb formát és technikát, annak árán is, hogy az elűt a tölem megszokottól, vagy ha nem művészeti technikáról van szó.

Az, hogy nem korlátozom magam a művészeti alapanyagokra és technikákra, elképesztő szabadságot ad. Persze mindig van kísérleti fázis, amikor letesztelek az adott újdonságot, és olyan helyzet is volt már, hogy utólag elvetettem valamit, többet nem dolgoztam vele a nehézségek miatt.

SA: Említetted, hogy tájépítésként is diplomáztál, ez tehát hatással van képzőművészeti gondolkodásmódodra, az alkotási folyamatra is?

HLJ: Bár legbelül mindig művésznek készültem, 18 évesen, különböző elvárások és félelmek hatására a tájépítész szakra jelentkeztem, és annak elvégzése után jó tíz évig dolgoztam mérnökként. Mindeközben végig képeztem magam, festettem és kiállítottam, de csak körülbelül 8 éve jött el az a pillanat, amikor fel mertem vállalni, hogy bizony visszatérek az „A tervhez”. A mérnöki múltat azonban most már nem tudom semmissé tenni, belém ivódott az alaprajzok kódrendszere, az, hogy az agyam pillanatok alatt tud váltani a két- és három dimenzió között, hogy fejben is le tudok játszani egy ábrázoló geometriai feladatot, hogy el tudom képzelni a megvalósult teret rajz alapján, vagy akár anélkül is. A másik nagy hatása a tájépítészetnek, hogy az ötlet megszületése után rögtön a következő gondolatmenetben megvizsgálom a megvalósíthatóságot, fenntarthatóságot, és a tárolás lehetőségeit. Egyszerűen az átlag művésznél praktikusabban állok hozzá az alkotáshoz, mert ezt szoktam meg. Egy tájépítész a csodás tervek megszületése után nem sokkal szembesül a kivitelező kérdéseivel, ötleteivel, kritikáival, és ezekre tudni kell válaszolni.

SA: Alkotásaidban az absztrakt víziók abszolútságával, teljességével és utópiájával együtt, a realista, érzéki és érzelmes egységet magában foglaló emberi létezés kaotikus oldalát is hangsúlyozottá kívánod tenni?

HLJ: Ahogy korábban már meséltem róla, érdekes párosítás, hogy olyan kifejezésformát választottam, ami általában referencia nélküli alkotásokat eredményez. Az én munkáimban azonban minden elem jelentőséggel bír. Az már a befogadó választása, hogy érdekli-e a mögöttes tartalom, vagy megelégszik a pusztán vizuális élménnyel. Ha jó képről van szó, jól sűrítettem bele a mondanivalót, akkor így is hatásos, és érzelmeket kell keltenie a befogadóban. Nem szeretnék olyan alkotásokat létrehozni, amik csak önmagukért vannak. Számomra nem tud olyan értékes lenni egy jó kompozíció vagy ügyes színtársítás akkor, ha csak és kizárólag a látvány a lényeg. Igazából nem is hiszek abban, hogy befektetett energia nélkül lehet alkotni.

Ha a művészetet hivatásként megélő alkotókat nézzük, akkor igenis nehéz munka jót alkotni. A művész beleadja a lelkét, az energiáit, amit a befogadó érez, és ezért tud kommunikálni a művel. Végső

soron ezt érzem feladatomban: olyan alkotásokat létrehozni, amik a nézőben kérdéseket vetnek fel, érzelmeket generálnak.

Ha most más oldalról szeretném értelmezni a kérdést, akkor beszélhetünk káoszt- és rendet teremtő művészekről, azaz a dionüszoszi és apollóni hozzáállásról. Én egyértelműen rendteremtő alkotó vagyok, még ha a kiindulópont valami érzelmesen kavargó gondolatfolyam is. A hónapok alatt, amíg az ötletből vázlat, a vázlatból formázott fehér vászon, a vászonból alkotás lesz, a kiindulási kép is letisztul, lecsendesedik, és egy nyugodtnak mondható, precízen megfestett kép lesz belőle. Ez a külső- és belső rendteremtés minden alkotási folyamatban tetten érhető nálam.

SA: Különböző művészeti ágak számos alkalommal nyúltak már az anyaság témájához, ami nem csoda, hiszen igencsak meghatározóak életünkben (nem mellékesen az apaság ugyanígy). A szeretet sokféle lehet: néha akár bizarr, tragikus, sőt véres is. Önző és goromba, ijesztően pókszerű, bálványimádó és horrorisztikus anyákkal is találkozhatunk múzeumokban, mozikban és színházakban. Te képzőművészként honnan közelítesz a témához? Sokkal inkább egyfajta személyes vagy társadalmi/objektív dimenzióból?

HLJ: Abszolút személyes a megközelítésem, hiszen a képek és objektumok elkészítésével tulajdonképpen önterápiát folytatok. Adott egy probléma, amit nehezen emészték meg, ezért elkezdtem róla vázlatokat rajzolni, majd szépen lassan megvalósul egy alkotás. De a lényeg az alkotás folyamata, és hogy ez idő alatt belső munka is folyik bennem, „beszélgetek” ezzel a problémával, igyekszem megérteni, elfogadni, megbarátkozni vele. Más kérdés, hogy mostanában az élethelyzetemből adódó gondok elkezdtek felszínre kerülni társadalmi szinten is, aminek nagyon örülök, és ezt igyekszem erősíteni a szokásosnál kicsit nyíltabb kommunikációval. Mivel most már értem, hogy milyen hatalmas munka anyának lenni (emellett

bármilyen magas szintű állás labdába sem rúghat), ha az ember elfogja a felelősség súlyát, szeretnék tenni azért, hogy ez a munka elnyerje a megfelelő megbecsültséget. Illetve azért, hogy ne lengjen körül tabuk a szülői létet, beszéljünk róla, mert az megkönnyíti a friss szülők dolgát. Nagyon fontos felismerés, aminek evidenciának kéne lennie, hogy egy szülő jól-léte kulcskérdés a gyermekek jól-létének szempontjából. És hosszú távon egy rossz vagy beteg anya-gyermek (apa-gyermek) viszony megmérgezheti egy egészséges gyermek felnőtt énjét is. Az anyáknak (szülőknek) óriási felelősségük van. Ezért megérdemlik a segítséget, a nyitottságot és a kellő szintű szabadságot.

SA: Mit jelent számodra az aktuális absztrakció, és mit a korszerűtlen?

HLJ: Általában a kor jellemző stílusjegyei alapján állapítható meg, hogy egy absztrakt festmény mely korszakban, vagy mely alkotó közösségben született, mert az egymás mellett alkotó művészek sokszor használnak nagyon hasonló jegyeket. Ez persze a mai internacionalis világban már más, mert minden hozzáférhető földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül, de mégis létezik egyfajta korszakjellemző. Ez megmutatkozhat anyagválasztásban, ecsetkezelésben, forma- és színvilágban, sok mindenben. Ezeket az elemeket nézve általában be lehet sorolni az absztrakt munkákat is. Nekem az absztrakció a korszerűtlen, ha nem tudjuk megfejteni, azaz a munka a korától független entitás, ugyanolyan erősen tud hatni most, mint mondjuk hetven éve, és talán a jövőben is letaglózza az előtte állókat. Ez persze nem jelenti azt, hogy egy besorolható, ma már kevésbé frissnek érzett alkotás nem jó. Lehet, hogy a stílus fejlődésében nagy szerepe volt annak a lépésnek, vagy a művész nagy hatással volt a következő generációra. De alapvetően azt gondolom, hogy a sok jó munka és a szükséges elem mellett, amiből a művészet épül és fejlődik, az igazán nagy csoda akkor születik, amikor egy alkotás kortalan.

Horváth Lóczy Judit

Please give me patience © Fotó: Rácmolnár Milán

